

УДК 811.161.2'272:35:654

Галабіцький В. — ст. гр. ТР-304

Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя»

ДЕРЖАВНА МОВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

Науковий керівник: викладач-методист Бойчук Т. В.

Halabitskyi V.

Separate Structural Subdivision «Ternopil Professional College of Ternopil Ivan Puluj National Technical University»

STATE LANGUAGE POLICY IN THE TELECOMMUNICATIONS SECTOR: CURRENT STATE AND IMPLEMENTATION FEATURES

Supervisor: lecturer-methodologist Boichuk T.

Ключові слова: державна мовна політика, телекомунікації, медіапростір, українська мова, мовні квоти, інформаційна безпека.

Keywords: state language policy, telecommunications, media space, Ukrainian language, language quotas, information security.

Сучасний розвиток інформаційного суспільства в Україні супроводжується активними процесами трансформації медіапростору та зростанням ролі державної мовної політики. Особливого значення вона набуває у сфері телекомунікацій, що охоплює телебачення, радіомовлення, інтернет-платформи та стримінгові сервіси. Ці канали забезпечують масове поширення інформації та формують мовне середовище громадян.

Основою реалізації мовної політики є Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який закріплює обов'язковість використання державної мови у сфері електронних комунікацій та поштового зв'язку (стаття 35) [3]. Його положення спрямовані на утвердження української мови як ключового елемента національної ідентичності та інструменту суспільної комунікації.

Важливим етапом розвитку мовної політики у сфері телекомунікацій стало ухвалення Закону України «Про медіа», який передбачає конкретні механізми регулювання мовного питання в аудіовізуальному просторі [4]. Зокрема, у 2026 році набули чинності нові норми, що суттєво посилюють вимоги до використання української мови на телебаченні та онлайн-платформах.

Відповідно до оновлених вимог, у кожному пакеті телеканалів, що пропонується користувачам, не менше 60% каналів мають здійснювати мовлення державною мовою. Для сервісів відео на замовлення (онлайн-кінотеатрів) встановлено норму, за якою щонайменше 25% контенту в каталогах має бути українською мовою — у вигляді дубляжу, озвучення або оригіналу. За наявності кількох звукових доріжок українська мова повинна бути встановлена як основна за замовчуванням. Водночас використання недержавних мов у телеефірі обмежується: вони допускаються лише у вигляді окремих реплік або коротких фрагментів мовлення, загальна тривалість яких не перевищує 10%

від загального часу програми, за умови обов'язкового перекладу або дубляжу українською мовою [1].

Відтак реалізація державної мовної політики у сфері телекомунікацій здійснюється через комплекс правових, організаційних і наглядних механізмів, що забезпечують функціонування української мови в аудіовізуальному та цифровому комунікаційному просторі. Ключову роль у цьому процесі відіграють уповноважені державні інституції, які здійснюють нормативно-правове регулювання, моніторинг дотримання мовного законодавства та застосовують передбачені заходи впливу в разі його порушення. Важливим напрямом їхньої діяльності є стимулювання виробництва та поширення україномовного контенту, зокрема через запровадження мовних квот і вимог до структури програмного наповнення аудіовізуальних медіа та онлайн-платформ. Водночас суб'єкти медіаринку — провайдери аудіовізуальних сервісів і стримінгові платформи — виступають активними учасниками реалізації мовної політики, поступово збільшуючи частку контенту українською мовою та адаптуючи свої продукти до нормативних вимог і запитів аудиторії.

Наукові дослідження засвідчують, що ефективність мовної політики залежить не лише від законодавчих механізмів, а й від рівня суспільної підтримки. Зростання попиту на україномовний контент, розвиток цифрових технологій і формування національного інформаційного простору сприяють зміцненню позицій державної мови [2; 5].

Водночас існують певні виклики в реалізації мовної політики. Серед них — конкуренція з іноземним контентом, необхідність фінансування виробництва якісного українськомовного продукту, а також складність регулювання глобальних онлайн-платформ. Попри це, запроваджені норми створюють передумови для формування повноцінного україномовного медіасередовища.

Отже, державна мовна політика у сфері телекомунікацій є важливим інструментом забезпечення інформаційної безпеки держави та збереження національної ідентичності. Сучасний етап її розвитку характеризується послідовним посиленням мовних вимог і розширенням сфери застосування української мови. Подальша ефективність цієї політики залежатиме від гармонійного поєднання державного регулювання, ринкових механізмів і суспільної підтримки.

Список використаних джерел:

1. Буняк В. З 31 березня в Україні посилюють мовні вимоги для телебачення та онлайн-кінотеатрів. URL: <https://detector.media/infospace/article/248730/2026-03-31-z-31-bereznnya-v-ukraini-posylyuyut-movni-vymogy-dlya-telebachennya-ta-onlayn-kinoteatriv/> (дата звернення: 05.04.2026).
2. Дишук А. Особливості реалізації державної мовної політики в умовах сучасних викликів й інституційних можливостей. URL: <https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/20352/1/25Dyshuk.pdf> (дата звернення: 05.04.2026)
3. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 05.04.2026).
4. Закон України «Про медіа». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 05.04.2026).
5. Малінська Г., Горбань Г. Мовна політика в Україні: сучасні виклики та перспективи розвитку української мови в багатомовному середовищі. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2025/1_2025/part_1/12.pdf (дата звернення: 05.04.2026).